

Liperin kunta

Lausuntopyyntö 24.4.2024

Lausunto osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, VT 9 asemakaava, Ylämyllyn asema- kaavan muutos ja laajennus, Liperi

ASIAN KUVAUS

Liperin kunta pyytää Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen lausuntoa valtatie 9:n parantamista koskevasta Ylämyllyn asemakaavan muutoksen ja laajennuksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS).

Asemakaavamuutoksen tarkoituksena on mahdollistaa laadittavana olevan tiesuunnitelman mukainen valtatie 9:n parantaminen Liperin kunnan Ylämyllyn alueella välillä Välikangas–Honkalampi. Tiesuunnitelmassa tavoitteena on toteuttaa eritasoliittymä valtatie 9 ja maantien 476 (Liperintie) liittymään. Eritasoliittymän länsipuolella valtatie on tavoitteena leventää 2+1-kaistaiseksi ja itäpuolella 2+2-kaistaiseksi.

Valtatie 9:n parantamista koskeva tiesuunnittelu on Pohjois-Savon ELY-keskuksen toimesta aloitettu lokakuussa 2020 ja tiesuunnitelman on tavoitteena valmistua loppukesällä 2024. OAS:n liitteenä on esitetty tiesuunnitelmaluonnos 31.5.2022, johon tämä ELY-keskuksen antama lausunto pohjautuu. Tiesuunnitelma tulee päivittämään tehtävien lisäselvitysten myötä.

Asemakaavalla muutetaan ja laajennetaan maantien alueita vastaamaan tiesuunnitelman mukaisia ratkaisuja. Lisäksi asemakaavassa Liperin kunnan tavoitteena on yhteensovittaa kaava Honkalammenranta I asemakaavaan sekä muodostaa uusi katuyhteys pohjoiseen Nuottiharjun alueelle Ylämyllyntieltä Kuopiontien ja radan alitse kortteliin 102 kohdalta. Nuottiharjun alueelle vt 9:n pohjoispuolelle on voimassa olevassa Ylämyllyn lampien osayleiskaavassa (2018) osoitettu alue asuntorakentamiseen merkinnällä AP/res.

Suunnittelualueen asemakaavoitusta ohjaavat alueella voimassa olevat seuraavat osayleiskaavat:

- Honkalammen osayleiskaava KV 29.8.2022 § 37
- Ylämyllyn lampien osayleiskaava KV 27.8.2018 § 49
- Ylämyllyn osayleiskaavan muutos KV 25.1.2010 § 3
- Marjala-Onttola-Piikko-Puntarikoski osayleiskaava KV 15.11.2004.

24.5.2024

LAUSUNTO

Alueidenkäyttö

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 9 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) ei ole esitetty asemakaavoitettavan alueen rajausta. OAS:ssa on tuotu esille alueelle jo laadittuja selvityksiä, sekä mainittu, että lähtökohtaista lisäselvitystarvetta kaavoituksessa ei oleteta olevan. OAS:ssa mainitaan kuitenkin, että kaavoitettavaan alueeseen kuuluu vt 9:n parannuksen ja sen mukaisen maantiealueen laajennuksen lisäksi myös kunnan katuyhteyksien järjestäminen Honkalammenrannan alueelle sekä Ylämyllyntieltä vt 9 maantien ja radan alitse pohjoiseen. Asemakaavaa laadittaessa on siten selvitettävä ja arvioitava koko kaavoitettavan alueen kaavaratkaisujen vaikutukset.

Asemakaavan laadinnassa tulee ottaa huomioon kaavoitusta ohjaavat voimassa olevat yleiskaavat. Mikäli asemakaavoituksessa on tarpeen poiketa yleiskaavojen ohjauksesta, tulee poikkeamiset selostaa ja perustella asemakaavassa.

Luonto

Vt 9:n ympäristössä on havaittu useita uhanalaisia eliölajeja ja niiden elinympäristöjä. Alueella on tehty tiesuunnitelman laatimisen yhteydessä yleispiirteinen luontoselvitys kesällä 2021 hankkeen luontovaikutusten arvioimiseksi. Selvityksen tulosten pohjalta tehtiin lisäksi paahdeympäristöjen kasvillisuuskarttoitus kesällä 2022 sekä sahalehti- ja viherukonkorentokartoitus kesällä 2023. Sahalehti- ja viherukonkorentohavainnot keskittyvät suunniteltavan Ylämyllyn eritasoliittymän itäpuoliselle osalle ns. ”nimettömien lampien” kohdalle valtatie 9 nykyisen linjauksen molemmin puolin.

Viherukonkorento (*Aeshna viridis*) on EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) laji, jonka yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty luonnonsuojelulailla (9/2023, 78 §). Pohjois-Savon ELY-keskus on pyytänyt tiesuunnitelmaratkaisuihin ja viherukonkorenon elinympäristöön kohdistuviin haitallisiin vaikutuksiin liittyen lausuntoa Pohjois-Karjalan ELY-keskuksesta. Pohjois-Karjalan ELY-keskus on 15.4.2024 antamassa lausunnossaan todennut, että tiesuunnitelman mukaiset toimenpiteet lampien alueella mahdollisesti vaativat luonnonsuojelulain 83 §:n mukaisen poikkeamisluvan lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja koskevasta heikentämiskiellosta. ELY-keskus on pyytänyt lisätietoja lajin esiintymisestä alueella sekä tarkempia perusteluja siitä, miksi hanke on

24.5.2024

yleisen edun kannalta erittäin tärkeä, ja mitkä ovat sen toteuttamisen kannalta tärkeät syyt. Tiesuunnitelmaratkaisujen vaikutus uhanalaisen viherkonkorenon elinympäristöön ja elinympäristön heikentämiseen liittyvä poikkeuslupatarve on selvitettävä.

Asemakaavoitusta varten tulee koko suunnittelualueelta olla tehtynä riittävät ajantasaiset luontoselvitykset. Koska asemakaavoitettavan alueen laajuus on tällä hetkellä vielä epäselvä, ei ole myöskään selvää, ovatko tiesuunnittelua varten tehdyt selvitykset alueellisesti kattavia. Selvitysten kattavuuden varmistaminen on edellytys sujuvalle päätöksenteolle sekä kaavasta että tiesuunnitelmasta.

Pohja- ja pintavedet

Vt 9:n suunnitteluosuus sijoittuu kolmen luokitellun 1E-luokan pohjavesialueen alueelle: Honkalampi (tunnus 0742628), Jyrinkylä (tunnus 0742602) ja Konivaara (tunnus 0742611). Tiesuunnitelmaselostuksessa on esitetty pohjaveden tarkkailuohjelma tiesuunnitelmavaiheessa alueelle asennetuista pohjaveden havaintoputkista. Selostuksen mukaan pohjavesialueilla sijaitseville tieosuuksille on suunniteltu pohjaveden suojaus kloridisuojauksena maavallein ja bentoniittimattorakenteena. Hulevesien johtaminen toteutetaan selostuksen mukaan hallitusti pohjavesialueen ulkopuolelle rakennettavilla hulevesiviemäreillä ja kolmella pumppaamalla. Selostuksen mukaan tiesuunnitelman mukaiset ratkaisut vähentävät merkittävästi tieliikenteestä ja väylänpidosta pohjaveteen kohdistuvaa pilaantumiskä, kun valtatie talvikunnossapidosta tai onnettomuustilanteista syntyvät haitalliset aineet eivät kulkeudu pohjaveteen. Pohjavedensuojauksen rakentaminen pienentää selostuksessa esitetystä pohjaveden varsinaisen muodostumisalueen pinta-alaa Honkalammen pohjavesialueella noin 2 % ja Konivaaran pohjavesialueella noin 0,5 %.

Suunnittelualueen merkittävimmät pintavesikohteet ovat Ylämyllynpuro sekä siihen pohjoisesta laskevat Nuottilampi ja kaksi sen eteläpuolista nimetöntä pientä lampea suunnitteluosuuden keskiosassa. Tiesuunnitelma edellyttää vesialueen täyttämistä (pienet lammet teiden välissä).

Pohjois-Karjalan ELY-keskus on todennut Vt 9 tiesuunnitelman suunnittelukokouksessa 14.2.2022, että suunnitellut ratkaisut vaativat vesilain mukaisen luvan hakemisen sekä pohjavedensuojauksen (pohjaveden muodostumisalue pienenee) että Nuottilammen-Ylämyllynpuron alueelle suunniteltujen toimenpiteiden osalta (uusi rumpu, massanvaihdot ja vesistön täytöt sekä hulevesien johtaminen Ylämyllynpuroon).

Asemakaavamerkinnoissä ja -määräyksissä tulee ottaa huomioon pohja- ja pintavesien käsittely alueella.

24.5.2024

Pilaantuneet maat

Tiesuunnitelman selostuksen mukaan alueella olevat pilaantuneet maat on huomioitu maaperän tietojärjestelmän MATTI-kohteiden osalta sekä myös risteysalueen onnettomuuksien seurauksena mahdollisen maaperän pilaantuneisuuden osalta. Suunnitelman selostuksessa todetaan, että *'Myös valtatie 9 ja maantien 476 (Liperintie) tasoliittymän alueella sattuneiden onnettomuuksien yhteydessä on maaperään saattanut päästä polttoaineita ja öljyä päällystettyjen alueiden ulkopuolella. Jatkosuunnittelun yhteydessä määritetään toimintatavat mahdollisten pilaantuneiden maiden käsittelyyn ja puhdistamiseen rakentamiskäytössä.'* Mikäli asiassa toimitaan suunnitelmaselosteen mukaan, ELY-keskuksella ei ole huomautettavaa pilaantuneiden maiden käsittelyyn.

Asemakaavamerkinnöissä ja -määräyksissä tulee ottaa huomioon kaava-alueen pilaantuneet maat.

Melu

Tiesuunnitelman yhteydessä on laadittu meluselvitys (Destia Oy, luonnos 1.10.2021). Selvityksessä esitetään meluvallien, melukaiteiden ja -aitojen rakentamista valtioneuvoston asettamien (päätös 993/92) melutason ohjearvojen saavuttamiseksi. Selvityksen esityksen mukaan meluntorjuntaratkaisujen toteuttamisen jälkeen melutilanne nykyisillä asuin- ja lomakiinteistöillä, tulevilla asuinalueilla sekä osittain myös luonnonsuojelualueilla parane selvästi verrattuna ennustetilanteeseen, jossa meluntorjuntaa ei toteuteta.

Asemakaavamerkinnöissä ja -määräyksissä tulee ottaa huomioon riittävät meluntorjuntaratkaisut.

Asian on esitellyt maankäyttöasiantuntija Tarja Pirinen ja ratkaissut alueidenkäytön johtava asiantuntija Juha-Pekka Vartiainen. Lausunnon valmisteluun ovat lisäksi osallistuneet luonnonsuojeluasiantuntija Mika Pirinen sekä ympäristöasiantuntijat Mika Huttunen, Petri Naumanen ja Kari Lahtinen

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Liperin kunta, kirjaamo
Pohjois-Savon ELY-keskus, liikennevastuualue
Pohjois-Karjalan museo